

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 2009.10.7
KOM(2009) 519 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Investavimas į mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų kūrimą
(SET planas)**

{SEK (2009) 1295}
{SEK (2009) 1296}
{SEK (2009) 1297}
{SEK (2009) 1298}

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Investavimas į mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų kūrimą
(SET planas)**

(Tekstas svarbus EEE)

1. ĮŽANGA

Vienas iš svarbiausių uždavinių

Perėjimas prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos turėtų būti vienas iš pagrindinių Europos Sąjungos siekių. ES sukūrė išsamią politikos sistemą, pagal kurią nustatyti ir 2020 m. klimato kaitos poveikio švelninimo ir energetikos tikslai, taip pat išmetamo anglies dioksido kaina pagal Šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų prekybos sistemą. Taip pat siekiame, kad 2009 m. pabaigoje Kopenhagoje vykiančios tarptautinės derybos dėl klimato kaitos būtų sėkmingos¹. Dabar turime siekti 2020 m. tikslų, o ilgesniu laikotarpiu, iki 2050 m., išmetamo anglies dioksido kiekį, palyginti su 1990 m., sumažinti 80 %.

Vienas iš svarbiausių XXI a. uždavinių – mūsų energetikos sistemą pagrįsti mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų modeliu. Šiandien 80 % ES tiekiamos pirminės energijos gaunama iš iškastinio kuro. Kad mūsų visuomenė gautų energijos iš šių šaltinių, tinklai ir tiekimo grandinės tobulinami dešimtmečius. Iki šiol ekonomikos augimo ir gerovės pagrindas – nafta, anglis ir dujos. Tačiau dėl to mus neigiamai veikia energijos tiekimo sutrikimai už ES ribų, energijos kainų nepastovumas ir klimato kaita.

Pereiti prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos galima įvairiai. Be abejo, vienos priemonės ar technologijos nepakaks, ir tai, kokias priemones rinksis kiekviena šalis, kartu lems politiniai sprendimai, rinkos jėgos, išteklių prieinamumas ir visuomenės pritarimas.

Technologijų sistemai keliami dideli reikalavimai

Sprendžiant šį uždavinį taip pat akivaizdu, kad technologija ir efektyvus išteklių naudojimas yra esminiai dalykai. Privalome skatinti geriausius mūsų specialistus atverti naujas mokslo galimybes medžiagų, chemijos ir fizikos, nanotechnologijų ir biotechnologijų srityse, rasti naujų geresnių energijos gamybos ir vartojimo būdų. Tačiau negalime sudėję rankas laukti, kol tokie atradimai, kurie galbūt pakeistų padėtį, bus sukurti laboratorijose ir dažnai po ilgo laiko ir sunkiai pateks į rinką. Jau dabar turime spartinti šių daugiausia galimybių teikiančių technologijų kūrimą. Taigi mūsų mokslo ir technologijų sistemai keliami dideli reikalavimai, kad sprendimai būtų pateikti laiku.

¹ COM (2009) 475 išdėstytas Komisijos parengtas Kopenhagos susitarimo Europos projekto pasiūlymas.

Vien rinkos dalyviai pageidaujamų rezultatų neužtikrins

Mažai tikėtina, kad pavieniai rinkos dalyviai ir energetikos bendrovės gali per pakankamai trumpą laiką užtikrinti reikiamą technologijų proveržį, kad būtų pasiekti ES energetikos ir klimato kaitos poveikio švelninimo tikslai. Jei nebus didesnio postūmio, dėl ribotų investicijų, įvairių interesų, taip pat didelės rizikos ir būtinybės daug investuoti į mažiau pelningas alternatyvias technologijas padėtis keisis lėtai. Vienintelis patikimas būdas pasiekti mūsų tikslus, nustatytus siekiant tenkinti visuomenės poreikius, – viešoji politika ir viešojo ir privataus sektorių partnerystė investicijų srityje.

SET planas – tai technologinis ES energetikos ir klimato kaitos poveikio švelninimo politikos ramstis

Pavienės valstybės narės taip pat tikriausiai nenorės ar negalės paspartinti pakankamai įvairių technologijų plėtros. Europos strateginis energetikos technologijų planas (SET planas)² – ES atsakas į būtinybę paspartinti mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų kūrimą ir užtikrinti jų išsigalėjimą rinkoje. Pagal šį planą Europa ateityje pirmautų pasaulyje įvairiausių ekologiškų, veiksmingų ir mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių energetikos technologijų srityje, skatintų kurti gerovę ir ypač prisidėtų prie ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo. Šiame plane siūloma imtis bendro strateginio planavimo ir veiksmingiau įgyvendinti programas. Dabar šį planą reikia įgyvendinti.

Visuotinis reikalas

Vis dėlto ES perėjimas prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos būtų beprasmis, jei prie šios ekonomikos nepereitų visas pasaulis. Dėl šios priežasties tarptautinio bendradarbiavimo stiprinimo klausimą būtina įtraukti į derybas dėl klimato kaitos poveikio švelninimo, o Didysis aštuonetas susitarė sudaryti palankesnes sąlygas kurti, diegti ir platinti pažangias technologijas besiformuojančios ir besivystančios ekonomikos šalyse, taip pat sudarytas Stipriausios ekonomikos valstybių forumo susitarimas dėl pasaulinės partnerystės siekiant bendradarbiauti kuriant pažangiausias mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančias technologijas. Vykdam aktyvią tarptautinę prekybos politiką taip pat bus skatinamas Europos ir ne Europos rinkų augimas ir mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų diegimas.

Investicijos į ateitį – ne našta, bet galimybė

Kad mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančios technologijos būtų veiksmingai vystomos siekiant pateikti jas rinkai, būtinas europinis požiūris, kuris sudaro sąlygas pagrindiniams subjektams suvienyti pastangas Europos mastu, padeda nustatyti ir įveikti kliūtis, trukdančias naujoviškiems produktams ir paslaugoms pateikti į bendrąją rinką, taip pat sutelkti iš skirtingų privačių ir viešųjų šaltinių gaunamas lėšas. Šiame komunikate pateiktas išteklių vertinimas nereiškia, kad atitinkamą veiklą siūloma finansuoti iš ES biudžeto. Taip mėginta nustatyti pagrindines sritis, į kurias Europa turi investuoti artimiausiais metais, kad jos mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų vizija būtų įgyvendinta. Pateiktus duomenis reikėtų vertinti kaip masto nuorodas. Didžiąją dalį reikiamų lėšų turės skirti privatus sektorius ir valstybės narės; tam tikrais atvejais lėšų bus skiriama ir iš ES biudžeto. Taip ribotas ES biudžeto lėšas būtų galima panaudoti, kad atitinkamos šalys būtų paskatintos iš esmės

² COM (2007) 723, 2007 11 22.

padidinti mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų moksliniams tyrimams ir demonstravimui skiriamas investicijas.

Komisija puikiai supranta, kad valstybių biudžetai artimiausiais metais bus riboti, tačiau vis dėlto yra įsitikinusi, kad SET plano įgyvendinimas skiriant pakankamai išteklių – tai galimybė, kurią būtina išnaudoti. Investavus dabar, ilgainiui bus sutaupyta valstybių biudžetų lėšų, o mūsų politikos tikslus bus galima pasiekti greičiau ir pigiau.

2. KĄ PRIVALOME FINANSUOTI? 2010–2020 M. MAŽAI ANGLIES DIOKSIDO Į APLINKĄ IŠSKIRIANČIŲ TECHNOLOGIJŲ VEIKSMŲ PLANAS IR JO SĄMATA

Per artimiausius 10 metų numatytos skirti investicijos turės esminį poveikį užtikrinant energetinį saugumą, švelninant klimato kaitos poveikį, skatinant ekonomikos augimą ir kuriant darbo vietas Europoje. Bendradarbiaudama su suinteresuotosiomis šalimis, Komisija parengė 2010–2020 m. technologijų veiksmų planus, pagal kuriuos bus įgyvendinamas SET planas. Šie veiksmų planai ir jų rengimo metodika išsamiai aprašyti prie šio komunikato pridedamame tarnybų darbiname dokumente³. Atsižvelgiant į įvairių technologijų išvystymo etapą, juose nustatyti skirtingi šių technologijų poreikių prioritetai taip, kad trumpalaikiai poreikiai būtų suderinti su ilgalaikėmis inovacijų galimybėmis.

Veiksmų planai ir susijusios sąmatos parengti remiantis šiuo metu turima tiksliausia informacija. Jie bus periodiškai peržiūrėti ir koreguojami, atsižvelgiant į plano įgyvendinimo pažangą ir į kintančias aplinkybes bei prioritetus. Į sąmatas įtrauktos privataus sektoriaus investicijos, taip pat ES ir valstybių narių skiriamos viešosios lėšos. Į jas įtrauktos ir mokslinių tyrimų, technologijų plėtros, demonstracinės veiklos ir spartaus technologijų pateikimo rinkai išlaidos, tačiau neįskaitytos jų diegimo ir rinka grindžiamų iniciatyvų, pvz., supirkimo tarifų, išlaidos⁴. Jos padeda įvertinti visus finansavimo poreikius, tačiau šio vertinimo nereikėtų laikyti pasiūlymu, kaip ateityje šioms reikmėms paskirstyti ES lėšas. Būsimus ES biudžeto prioritetus reikės nustatyti persvarstant biudžetą ir rengiant kitą daugiametę finansinę programą.

2.1 Europos pramonės iniciatyvos

Pasaulyje, kuriame ribojamas išmetamo anglies dioksido kiekis, gerovė ir konkurencingumas vis labiau priklausys nuo technologijos įvaldymo. Remdamasi nustatyta ES politikos sistema, Europos pramonė gali aplenkėti konkurentus pasaulyje ekologiškų ir veiksmingų energetikos technologijų srityje. Europos pramonės iniciatyvų⁵ tikslas – išnaudoti šią galimybę ir tuo tikslu pirmiausia spręsti pagrindinius uždavinius ir šalinti kliūtis, taip pat pasiūlyti konkrečių veiksmų, kurių reikėtų imtis 2010–2020 m.

Šios iniciatyvos bus pradėtos įgyvendinti pagal išsamius įgyvendinimo planus, kurie bus rengiami remiantis minėtais veiksmų planais ir kuriuose siūlomi veiksmai bus išdėstomi pagal svarbą, atsižvelgiant į turimus išteklius ir skirtingo lygio veiksmų pagrįstumą.

³ SEC (2009) 1296, 2009 10 7.

⁴ Būtinybė finansuoti kitas priemones, ypač susijusias su diegimu, kuriomis siekiama, kad iki 2020 m. 20 % energijos būtų gaunama iš atsinaujinančių energijos išteklių, bus nagrinėjama Komisijos komunikate 2010 m.

⁵ Pasiūlyta 2007 m. lapkričio mėn. paskelbtame komunikate dėl SET plano ir patvirtinta 2008 m. vasario 28 d. Tarybos ir 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento (J. Buzeko ataskaita).

– *Europos vėjo energijos iniciatyva*

Siekiant išnaudoti didžiules **vėjo energijos** galimybes, reikia sparčiau mažinti sąnaudas, intensyviau naudoti jūros vėjo energiją ir išspręsti susijusius integravimo į energetikos tinklą klausimus. Kad palaikytume sparčią tokios energetikos plėtrą, privalome vykdyti koordinuotas kampanijas, kad galėtume tiksliau įvertinti Europos vėjo energijos išteklius; pastatyti 5–10 naujų turbinų detalių bandymo įrenginius (-ių); parengti iki 10 naujos kartos turbinų demonstracinių projektų; sukurti bent 5 skirtingomis aplinkos sąlygomis išbandytų naujų jūros vėjo substruktūrų prototipus; pademonstruoti naujus gamybos procesus; išbandyti naujų logistikos strategijų ir montavimo metodų tinkamumą atokiose vietovėse, kuriose oro sąlygos dažnai atšiaurios. Visa ši veikla turi būti grindžiama išsamia mokslinių tyrimų programa, kuria siekiama padidinti vėjo turbinų energijos keitimo naudingumo koeficientą.

Apskaičiuota, kad per artimiausius 10 metų šioms reikmėms Europoje reikės 6 mlrd. EUR viešojo ir privataus sektorių investicijų. Taip būtų sukurta visiškai konkurencinga vėjo energijos gamybos pramonė, kuri 2020 m. galėtų pagaminti iki 20 %, o 2030 m. – net 33 % ES elektros energijos. Kvalifikuotiems darbuotojams būtų galima sukurti daugiau kaip 250 000 darbo vietų.

– *Europos saulės energijos iniciatyva*

Saulės energija, įskaitant fotogalvaninę ir koncentruotą saulės energiją, turi tapti konkurencingesnė ir priimtinesnė rinkoje. Būtina išspręsti problemas, susijusias su nevienodu jos pasiskirstymu ir netolydumu. Siekdami plėtoti fotogalvaninę energiją, privalome parengti ilgalaikę pažangių fotogalvaninės energijos koncepcijų ir sistemų mokslinių tyrimų programą; pastatyti iki 5 bandomųjų jėgainių, kuriose būtų vykdoma automatizuota masinė gamyba; parengti decentralizuotos ir centralizuotos fotogalvaninės energijos gamybos demonstracinių projektų rinkinį. Siekiant plėtoti koncentruotą saulės energiją, visų pirma reikia pademonstruoti technologijas pradėti naudoti pramonėje ir tuo tikslu pastatyti iki 10 pirmųjų tokio tipo jėgainių; be to, reikia parengti susijusią mokslinių tyrimų programą, kuria būtų siekiama mažinti sąnaudas ir didinti našumą, pirmiausia kaupiant šilumos energiją.

Apskaičiuota, kad per artimiausius 10 metų šioms reikmėms Europoje reikės 16 mlrd. EUR viešojo ir privataus sektorių investicijų. Įgyvendinant šią programą ir rinkos iniciatyvas būtų galima pasiekti, kad 2020 m. iki 15 % ES elektros energijos būtų pagaminama iš saulės energijos. Kvalifikuotiems darbuotojams būtų galima sukurti daugiau kaip 200 000 darbo vietų.

– *Europos elektros energijos perdavimo ir paskirstymo sistemos iniciatyva*

Elektros energijos tinklai turi būti vystomi atsižvelgiant į tris susijusius uždavinius: sukurti veiksmingą vidaus rinką; integruoti gerokai daugiau netolydžios energijos šaltinių; valdyti sudėtingus tiekėjų ir vartotojų ryšius. Siekdami užtikrinti, kad mūsų elektros energijos tinklai atitiktų XXI a. reikalavimus, turime parengti gerai integruotą mokslinių tyrimų ir demonstracinės veiklos programą; vykdyti mokslinius tyrimus, kad būtų sukurtos naujos tinklų stebėjimo, valdymo ir eksploatavimo įprastinėmis ir ekstremaliomis sąlygomis technologijos ir parengtos optimalios strategijos ir rinkos modeliai, pagal kuriuos visiems subjektams būtų suteikiamos tinkamos paskatos prisidėti prie bendro elektros energijos tiekimo grandinės našumo ir rentabilumo didinimo; realiomis sąlygomis pradėti vykdyti iki 20 didelio masto demonstracinių projektų, kad, prieš įgyvendinant juos visoje Europoje, būtų patikrinta, ar pasirinkti tinkami sprendimai, ir būtų įvertinti jų tikrieji sisteminiai pranašumai.

Apskaičiuota, kad per artimiausius 10 metų šioms reikmėms Europoje reikės 2 mlrd. EUR viešojo ir privataus sektorių investicijų. Siekiama, kad iki 2020 m. į 50 % Europos tinklų būtų galima sklandžiai integruoti atsinaujinančius energijos išteklius, kad tie tinklai veiktų pagal pažangius principus ir kad būtų veiksmingai derinama pasiūla ir paklausa ir palaikoma piliečiams naudinga vidaus rinka.

– *Europos darnios bioenergijos iniciatyva*

Perspektyviausias **bioenergijos** technologijas reikia išvystyti taip, kad jas būtų galima naudoti komerciniais tikslais ir kad taip būtų galima imtis pažangaus biokuro ir itin efektyvios bendros šilumos ir elektros energijos darnios didelio masto gamybos iš biomasės. Skirtingos bioenergijos vystymo kryptys išplėtos nevienodai. Dažnai visų pirma siekiama pademonstruoti, kaip technologija veikia bandomosiose jėgainėse, įgyvendinant ikikomercinio demonstravimo projektus ar pramonėje. Kad būtų visiškai atsižvelgta į skirtingas geografines bei klimato sąlygas ir logistines kliūtis, Europoje reikės iki 30 tokių jėgainių. Nuo 2020 m. darnus bioenergijos sektorius bus vystomas remiantis ilgalaikę mokslinių tyrimų programa.

Apskaičiuota, kad per artimiausius 10 metų šioms reikmėms Europoje reikės 9 mlrd. EUR viešojo ir privataus sektorių investicijų. Nebrangi bioenergija, naudojama laikantis naujoje Atsinaujinančių energijos išteklių direktyvoje⁶ nustatytą tvarumo kriterijų, 2020 m. galėtų sudaryti bent 14 % visos ES suvartojamos energijos. Vietos darbuotojams būtų galima sukurti daugiau kaip 200 000 darbo vietų.

– *Europos CO2 surinkimo, gabenimo ir saugojimo iniciatyva*

Jei ES iki 2050 m. nori pasiekti, kad gaminant energiją būtų beveik neišmetama anglies dioksido, o gausūs pasaulio anglies ištekliai būtų ir toliau naudojami taip, kad klimato kaita nespirtėtų, **anglies dioksido surinkimo ir saugojimo** technologijos turi būti plačiai pritaikytos naudoti komerciniais tikslais. Būtina pramonės mastu pademonstruoti visą anglies dioksido surinkimo ir saugojimo grandinę ir taip pristatyti įvairias surinkimo, transportavimo ir saugojimo galimybes. Be to, įgyvendinant išsamią mokslinių tyrimų programą bus sukurtos tobulesnės detalės, integruotos sistemos ir procedūros, kad naudoti anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijas iškastiniu kuru kūrenamose jėgainėse, kurios pradės veikti nuo 2020 m., būtų komerciškai pagrįsta.

Apskaičiuota, kad per artimiausius 10 metų šioms reikmėms Europoje reikės 13 mlrd. EUR viešojo ir privataus sektorių investicijų. Nustatytas tikslas – iki 2020 m. anglies dioksido surinkimo ir saugojimo kainą sumažinti iki 30–50 EUR už pašalinto CO2 toną, kad aplinkoje, kurioje nustatoma išmetamo anglies dioksido kaina, ši veikla taptų rentabili.

– *Darniosios branduolių dalijimosi energijos iniciatyva*

Turi būti siekiama, kad naudojant naujos – ketvirtosios – kartos reaktorius būtų užtikrintas ilgalaikis **branduolių dalijimosi energijos** darnumas. Siekiama, kad jie būtų kuo saugesni ir efektyvesni, juos naudojant susidarytų mažiau radioaktyviųjų atliekų ir radioaktyviųjų medžiagų platinimo pavojus būtų kuo mažesnis. Numatyta, kad šie reaktoriai komerciniais tikslais bus pradėti naudoti 2040 m., tačiau siekiant šio tikslo veiksmų reikia imtis jau dabar. Iki 2020 m. daugiausia dėmesio pagal programą bus skiriama prototipų ir demonstracinių

⁶ Direktyva 2009/28/EB, 2009 4 23.

įrenginių projektavimui ir konstravimui, kuro gamybos dirbtuvėms, taip pat bandomajai įrangai ir mokslinių tyrimų programai, kuria bus siekiama kurti naujas medžiagas bei detales ir taip didinti pramoninį ir ekonominį reaktorių tinkamumą. Šios pastangos bus grindžiamos kompetencija ir patirtimi dabartinės branduolinės technologijos srityje, o tai padės siekti 2020 m. SET plano tikslų.

Apskaičiuota, kad per artimiausius 10 metų šioms reikmėms Europoje reikės 7 mlrd. EUR viešojo ir privataus sektorių investicijų. 2020 m. turėtų būti pradėti naudoti pirmieji IV kartos reaktorių prototipai. Įgyvendinant demonstracinius projektus, kuriais siekiama išbandyti jungimo su pramonės procesais technologiją, kitą dešimtmetį gali būti sukurti ir pirmieji šilumos ir elektros energijos bendros gamybos reaktoriai.

– *Kuro elementai ir vandenilis*

Nustatyta 2008–2013 m. kuro elementų ir vandenilio bendra technologijų iniciatyva, kurios biudžetas – 470 mln. EUR Bendrijos lėšų; dar bent tiek pat turėtų skirti sektoriaus atstovai.

Pagal bendrą technologijų iniciatyvą pasiekta pakankama kritinė masė, kad būtų kuriamos ir tikrinamos įvairioms reikmėms skirtos veiksmingos ir konkurencingos technologijos. Tačiau norint pasiekti sektoriaus nustatytus patekimo į rinką tikslus, reikės įdėti nemažai papildomų pastangų. Pirmiausia reikės vykdyti daugiau ir didesnio masto kilnojamųjų, stacionariųjų ir transporto įrenginių demonstravimo ir ikikomercinio diegimo veiksmų, taip pat imtis ilgalaikių mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros siekiant ES sukurti konkurencingą kuro elementų grandinę ir darnią vandenilio energijos infrastruktūrą. Šiuo metu apskaičiuota, kad 2013–2020 m. reikės 5 mlrd. EUR papildomų viešojo ir privataus sektorių lėšų.

2.2 **Efektyvus energijos vartojimas – Pažangių miestų iniciatyva**

Efektyvus energijos vartojimas – tai paprasčiausias ir pigiausias būdas sumažinti išmetamo CO₂ kiekį. Technologijų galimybės transporto, statybos ir pramonės srityje turi tapti verslo galimybėmis. Naujosios Europos pažangių miestų iniciatyvos tikslas – sudaryti sąlygas, kuriomis siekiama užtikrinti, kad energijos vartojimo efektyvumo didinimo technologijos būtų diegiamos plačiai.

Pagal šią iniciatyvą bus remiami ambicingi ir iniciatyvūs miestai (pvz., pasirašiusieji Merų paktą), kurie imtųsi iš esmės keisti pastatus, energijos tinklus ir transporto sistemas pagal ateities modelius ir įgyvendinti perėjimo prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos koncepcijas ir strategijas. Numatoma, kad įgyvendinant iniciatyvą dalyvaujantys miestai ir regionai išbandys ir pademonstruos, ar įmanoma pasiekti daugiau nei dabar nustatyti ES tikslai energijos ir klimato srityje – t. y. darniai gaminant, skirstant ir naudojant energiją, iki 2020 m. išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų sumažinti iki 40 %.

Apskaičiuota, kad per artimiausius 10 metų šioms reikmėms Europoje reikės 11 mlrd. EUR viešojo ir privataus sektorių investicijų. Iki 2020 m. 25–30 Pažangių miestų iniciatyvą įgyvendinančių Europos miestų turėtų tapti pavyzdžiu kuriant mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų visuomenę. Šie miestai taps branduoliu, kurio pavyzdžiu pažangūs tinklai, naujos kartos pastatai ir mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančios transporto technologijos paplis po visą Europą ir pakeis mūsų energetikos sistemą.

2.3 Europos energijos gamybos mokslinių tyrimų sąjunga

Europos energijos gamybos mokslinių tyrimų sąjunga sudaro sąlygas nacionaliniams mokslinių tyrimų institutams iš esmės pagerinti bendradarbiavimo kokybę – vietoj atskirų nekoordinuojamų bendrų projektų bus rengiamos ir įgyvendinamos bendros programos. Siekdami paspartinti naujos kartos mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų kūrimą, privalome pasinaudoti šios sąjungos suteikta paskata ir papildomomis investicijomis padidinti jos bendrų programų mastą. Būtina gerokai sutrumpinti laikotarpį, kurio prireikia, kad laboratorijose išvystytos idėjos būtų įgyvendinamos pramonėje. Tai, kad universitetai dalyvauja sąjungos veikloje naudodamiesi Europos universitetų asociacijos sukurta platforma, sudarys sąlygas suburti geriausius specialistus.

Per artimiausius dvejus metus sąjunga pradės vykdyti ir įgyvendins bendras programas, kuriomis sprendžiami pagrindiniai SET plano uždaviniai ir siekiama konkrečių su technologijomis susijusių tikslų. Siekiant užtikrinti, kad šios programos būtų aktualios pramonei, bus nustatomos tvirtos sąsajos su pramonės iniciatyvomis. Atsižvelgdami į ligšiolinę pažangą, manome, kad sąjunga galėtų išplėsti savo veiklą ir veiksmingai valdyti papildomas ES ir nacionalines viešojo sektoriaus 5 mlrd. EUR investicijas, kurias numatoma skirti per 10 dešimt metų.

2.4 Papildoma veikla ir iniciatyvos

– *Kitos galimos technologijos*

Tarybos ir Parlamento prašymu⁷ Komisija nagrinėja kitas daug galimybių teikiančias sritis, pavyzdžiui, kitus atsinaujinančiosios jūrų energijos šaltinius⁸, energijos kaupimo ir atsinaujinančios šildymo ir vėsinimo energijos sritis. Siekiant išlaikyti dabartinį branduolinės energetikos sektoriaus indėlį į elektros energijos gamybą, kurios metu į aplinką išskiriama mažai anglies dioksido, turi būti sprendžiami du pagrindiniai SET plane nurodyti uždaviniai – įrenginių eksploatavimo pratęsimas ir su branduolinėmis atliekomis susiję sprendimai.

– *Branduolių sintezės energija*

Vertinant ilgalaikes galimybes, branduolių sintezė yra perspektyvus energijos šaltinis. Euratomas, kaip ITER tarptautinio susitarimo iniciatorius ir pasirašiusioji šalis, yra itin suinteresuotas, kad projektas ITER, kurio statybų etape reikia investuoti daug lėšų, būtų sėkmingas.

– *Mokslo perversmas*

Tiesiogiai iš saulės šviesos gaunamas transporto priemonių kuras, kietojo kūno (skaitmeniniai) šviesos šaltiniai, kuriuos galima naudoti dešimtmečius, baterijos, kurių elektros energijos kaupimo tankis dešimteriopai didesnis nei dabartinių – tai tik kelios iš ateities technologijų. Tačiau tam, kad galėtume jas įvaldyti, privalome ištirti gerokai sudėtingesnius fizikinių ir cheminių reiškinių aspektus, susijusius su medžiagų savybėmis ir sąveika⁹.

⁷ Per SET plano informacinę sistemą SETIS.

⁸ Įskaitant bangų, potvynių, srovių ir terminio gradiento energiją.

⁹ COM (2009) 512, 2009 9 30 – šiame dokumente nustatytas bendrosios pagrindinių daug galimybių teikiančių ES technologijų strategijos pagrindas.

ES pagrindiniams tyrimams nuolat stinga lėšų. Europos mokslinių tyrimų taryba imasi spręsti šią problemą, tačiau speciali energetikai skirta programa nenumatoma. Priešingai, JAV neseniai pranešė, kad sukūrė 46 pažangiųjų energetikos mokslinių tyrimų centrus ir jiems per artimiausius 5 metus skirs 777 mln. USD (555 mln. EUR). Dabartinės technologijos keičiamos naujomis, todėl nesiimdama panašaus masto veiksmų Europa galiausiai atsiliks. Kad ateityje būtume konkurencingi didelės tarptautinės konkurencijos sąlygomis, per artimiausius 10 metų į pagrindinius mokslinius tyrimus turėtume investuoti dar 1 mlrd. EUR.

– *Mokslo ir mokslinių tyrimų centrų skatinimas*

Būtina skatinti, kad be Europos energijos gamybos mokslinių tyrimų sąjungos prie uždavinių, susijusių su energija ir klimatu, sprendimo prisidėtų ir kiti mokslo ir mokslinių tyrimų centrai. Pagal sanglaudos politiką daug investuojama į ES mokslinių tyrimų pajėgumo didinimą ir plėtojimą, naujų pavyzdinių centrų steigimo skatinimą ir žmogiškųjų išteklių galimybių stiprinimą. Siekiant užtikrinti didesnę paramą ES energetikos politikai, gali būti pasinaudota ir kitų sektorių patirtimi. Pavyzdžiui, Europos kosmoso agentūra galėtų padėti pažangias izoliacines medžiagas ir itin efektyvias energijos sistemas pritaikyti žemės energetikos sektoriuje arba išnaudoti kosmoso įrangą energijos sistemoms stebėti ir valdyti, taip pat teisės aktų vykdymui užtikrinti.

Siūlomos Europos technologijų instituto (EIT) Žinių ir inovacijų bendrijos darnios energetikos ir prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos poveikio švelninimo klausimams spręsti vadovausis verslo logika ir puoselės naujus talentus, taip pat visiškai išnaudos inovacijų teikiamas naujas galimybes. Numatomas 50–100 mln. EUR metinis kiekvienos Žinių ir inovacijų bendrijos biudžetas; ketvirtadalį šių lėšų skirs EIT. Jei Žinių ir inovacijų bendrijų atstovai dalyvautų įgyvendinant SET plano iniciatyvas, būtų galima užtikrinti, kad veiksmai papildytų vienas kitą ir būtų išvengta sutampančios veiklos.

– *Tarptautinis bendradarbiavimas*

Bendradarbiavimas technologijų kūrimo srityje bus pagrindinis Kopenhagos derybų aspektas; bus deramasi ir dėl susijusių išlaidų ir įgyvendinimo tvarkos. Didysis dvidešimtukas įsipareigojo skatinti investuoti į mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančias technologijas ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, taip pat teikti finansinę ir techninę paramą besivystančiose šalyse vykdomiems tokio pobūdžio projektams. Tuo tikslu bus siekiama sudaryti palankesnes ekologiškų energetikos technologijų sklaidos ar perdavimo sąlygas ir kartu užtikrinti intelektinės nuosavybės teisių apsaugą.

Naudodamasi daugiašalėmis priemonėmis ir stiprindama bei plėsdama dvišalį bendradarbiavimą mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų srityje, ES yra pasirengusi tinkamai prisidėti prie šios tarptautinės paramos.

Komisija jau glaudžiai bendradarbiauja su JAV ir Japonija, siekdama nustatyti konkrečius veiksmų planus, kuriais būtų sustiprintas bendradarbiavimas mokslinių tyrimų srityje. Remdamiesi šia patirtimi, stiprinsime bendradarbiavimą ir su kitais pagrindiniais strateginiais partneriais. Taip pat toliau gerinsime valstybių narių ir EB veiksmų koordinavimą, kad strateginis bendradarbiavimas su partneriais visame pasaulyje taptų intensyvesnis. ES

tarptautinio bendradarbiavimo mokslo ir technologijų srityje strateginis forumas¹⁰ padės gerinti bazines tarptautinių mokslinių tyrimų sąlygas.

Kadangi besivystančiose šalyse padėtis nevienoda, veikslių pobūdis ir mastas taip pat turėtų būti įvairūs. Per pastaruosius kelerius metus nemažai besivystančių šalių, pavyzdžiui, Kinija, Indija, Pietų Afrika ir Brazilija, parengė nacionalines klimato kaitos poveikio švelninimo strategijas. ES remia besivystančių šalių pastangas vystyti mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančias technologijas. ES ir Kinijos beveik neišmetančios teršalų jėgainės, kurioje energija gaminama naudojant anglį, projektas yra konkretus bendradarbiavimo technologijų srityje pavyzdys; įgyvendinant šį projektą demonstruojamos anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijos. Pasaulinis energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos fondas (GEEREF)¹¹ investuos į atsinaujinančiosios energijos ir darnių energetikos infrastruktūrų fondus ir į kitus panašius investicinius mechanizmus, sukurtus atsižvelgiant į regiono poreikius ir sąlygas. Kitos iniciatyvos – Viduržemio jūros regiono saulės energijos planas, Afrikos ir ES partnerystė energetikos srityje ir kt.

3. RIZIKOS PASIDALIJIMAS IR IŠTEKLIŲ TELKIMAS

Remdamasi šiuo metu turimomis žiniomis, Komisija mano, kad, siekiant veiksmingai įgyvendinti SET plano priemones, vietoj dabartinių 3 mlrd. EUR ES per metus turi būti investuojama maždaug 8 mlrd. EUR¹². Per artimiausius 10 metų tai sudarytų 50 mlrd. EUR papildomų viešojo ir privataus sektorių investicijų.

Kadangi nuolat kyla pavojų dėl to, kad mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančios technologijos išvystytos nevienodai, reikia nustatyti rizikos pasidalijimo metodą, pagal kurį visi susiję viešieji ir privatūs subjektai prisiimtų riziką, kuri atitinka jų veiklos sritį ir yra pagrįsta pagal jų veiklos mastą. Apskritai kuo daugiau su technologija susijusių neaiškumų, tuo daugiau reikia viešosios paramos ir tuo didesnė jos dalis turi būti teikiama dotacijų pavidalu. Kai didelę rinkos riziką visų pirma lemia rinkos trūkumai, viešojo parama taip pat gali būti pagrįsta teikiama, kad būtų sudarytos vienodos konkurencijos sąlygos, o padėti šalinti rinkos trūkumus gali ir reguliavimas. Kitu atveju privatus sektorius problemas turėtų išspręsti pats.

Sektorius turi būti pasirengęs sparčiau kurti ir greitai diegti naujas technologijas. Bankai ir privatūs investuotojai turės aktyviai finansuoti bendroves, kurios bus perėjimo prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos varomoji jėga, ir investuoti į jas. Be abejo, finansų krizės sąlygomis tai sunkus uždavinys, nes investuotojai labiau vengia rizikuoti ir investavimas į naujas rizikingesnes technologijas nėra svarbiausias jų prioritetas. Todėl valdžios institucijos turi būti pasirengusios suteikti tinkamas paskatas, siųsti nuoseklius politinius signalus ir, jei reikia, skirti gerokai daugiau viešųjų lėšų mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų kūrimui¹³.

¹⁰ Forumą įkūrė Mokslinių ir techninių tyrimų komitetas (CREST) – Europos Komisijos ir ES Tarybos patariamasis organas.

¹¹ Įkurtas Europos Komisijos, Vokietijos ir Norvegijos; <http://www.eif.org/about/geeref.htm>.

¹² Šie duomenys išsamiai paaiškinti pridedamame poveikio vertinime SEC (2009) 1297, 2009 10 7.

¹³ Teikiant viešąjį finansavimą, kuris pagal EB sutarties 87 straipsnio 1 dalį laikomas valstybės pagalba, apie tai turi būti pranešama Komisijai ir turi būti laikomasi galiojančių valstybės pagalbos teikimo taisyklių.

2007 m. ne branduolinės energetikos moksliniams tyrimams finansuoti privatus sektorius skyrė 70 %, o viešasis sektorius – 30 % lėšų. Atsižvelgiant į tai, kad perėjimas prie kitokio energijos vartojimo modelio grindžiamas viešąja politika, ir į esamą ekonominę padėtį, reikėtų apsvarstyti galimybę artimiausiu metu gerokai padidinti viešąją šios naštos dalį siekiant, kad įsipareigojimai būtų paskirstyti tolygiau.

Šiuo metu 80 % viešųjų investicijų į nebranduolinės energetikos mokslinius tyrimus skiria valstybės narės, o 20 % – Bendrija. Kadangi reikia sudaryti sąlygas sparčiai įgyvendinti tikslingas integruotas technologijų, kurios gali būti plačiai diegiamos visoje ES, programas, persvarstant biudžetą gali reikėti išnagrinėti galimybę gerokai padidinti Bendrijos lygmens viešųjų investicijų dalį.

Bendrijos lėšų poreikis priklausys, *inter alia*, nuo valstybių narių pasiryžimo bendrai finansuoti SET plano iniciatyvas, vykdomas įgyvendinant bendrąsias programas¹⁴ pagal kintamos geometrijos principą. Taip skirtingos valstybių narių partnerystės organizacijos galėtų bendradarbiauti tų technologijų, kuriomis jos labiausiai suinteresuotos, kūrimo srityje, atsižvelgdamos į tai, kokių rūšių energijai jos teikia pirmenybę, į vietos išteklius ir į galimybes juos išnaudoti.

Bendrijos lygmens veiksmų pagrindimas

Viešosios lėšos moksliniams tyrimams ES daugiausia skiriamos iš Komisijos valdomo Europos „bendro katilo“, pagal Mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bendrąją programą ir pačių valstybių narių vykdomas nacionalines programas. Visi dalyviai turi išnaudoti savo stipriąsias puses ir galimybes.

Kai veiksmai vykdomi ES lygmeniu, yra daugiau galimybių prisiimti didelę riziką, dideles išlaidas ir vykdyti ilgalaikes programas, kurių pavienės valstybės narės vykdyti nepajėgtų, taip pat dalytis rizika ir pasiekti tokį veiklos mastą ir masto ekonomiją, kokios kitaip pasiekti neįmanoma. Tai gali padėti pasirinkti tinkamiausią veiksmų programą, kuo labiau paskatinti dalijimąsi žiniomis ir informacijos sklaidą ir taip sumažinti išlaidas nustatytam tikslui pasiekti. Taip galima spręsti tarpvalstybinius uždavinius ir greitai suburti daugiau talentingų, kompetentingų daugelio sričių specialistų, nei būtų įmanoma nacionaliniu lygmeniu. Be to, naudojant finansavimo priemones, kuriomis remiama Europos mokslinių tyrimų erdvė, tai gali turėti didelį poveikį pramonei ir nacionalinių veiksmų koordinavimui.

4. GALIMI VIEŠOJO FINANSAVIMO ŠALTINIAI

Pagal naująją Šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų prekybos sistemą¹⁵ leidžiama nuo 2013 m. kurti tinkamą ciklą, pagal kurį aukcionuose gautos pajamos nacionaliniu lygiu būtų pakartotinai investuojamos į veiksmingesnių ir pigesnių ekologiškų technologijų kūrimą. Sprendimą dėl pajamų naudojimo priima pačios valstybės narės, tačiau bent 50 % šių pajamų turėtų būti naudojama su klimato kaitos poveikio švelninimu susijusiai veiklai vykdyti, be kita ko, ir besivystančiose šalyse.

Iš naujiems rinkos dalyviams skirto Šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų prekybos sistemos rezervo atidėti 300 mln. EUR su ES leidimais susijusių lėšų bus skirti

¹⁴ COM (2008) 468, 2008 7 15.

¹⁵ Direktyva 2003/87/EB, su pakeitimais, padarytais 2009 m. balandžio 23 d. Direktyva 2009/29/EB.

anglies surinkimo ir saugojimo, taip pat naujoviškų atsinaujinančių energijos išteklių projektams remti. Su šiais leidimais susijusios lėšos valstybių narių lygmeniu bus skirtos demonstraciniams projektams, kurie bus atrinkti pagal Bendrijos lygmeniu nustatytus kriterijus, finansuoti. Vis dėlto ši sistema netaikoma su technologijomis susijusiai rizikai – pagal ją tik sudaromos palankesnės sąlygos esamas technologijas pateikti rinkai, nes kompensuojamos tik papildomos išlaidos, viršijančios įprastinių technologijų išlaidas.

Dabartinės Bendrijos programos, tokios kaip Mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bendroji programa, Pažangios energetikos Europai programa, Europos energetikos programa ekonomikai gaivinti¹⁶ (su anglies dioksido surinkimu ir saugojimu, taip pat su jūros vėju susiję aspektai) yra šiam tikslui tinkamos ES lygmens priemonės, tačiau turimų išteklių nepakanka visoms pagal SET planą siūlomoms priemonėms įgyvendinti.

Konkretūs Komisijos pasiūlymai dėl SET plano įgyvendinimo grindžiami būtinybe skubiai imtis veiksmų, taip pat suderintu ES požiūriu ir siekiu sumažinti bendrąsias išlaidas optimizavus finansuojamų projektų rinkinį. Šis požiūris grindžiamas įsitikinimu, kad ES veiksmais galima sukurti tikrą pridėtinę vertę, ypač daug dėmesio skiriant konkrečių tikslų siekimui, veiksmingam priemonių įgyvendinimui ir efektyvesniam ribotų išteklių panaudojimui.

5. DARNOS DIDINIMAS IR FINANSŲ BENDRUOMENĖS AKTYVUMO UŽTIKRINIMAS

Finansavimo užtikrinimas – tik pusė darbo. Taip pat privalome šias papildomas lėšas panaudoti tinkamai – padidinti viešojo finansavimo teikiamas paskatas ir jo poveikį ir užtikrinti kuo geresnius rezultatus visuomenei.

Finansavimo priemonių rinkinys yra pakankamai išsamus. Jį sudaro nacionalinio ir ES lygmens mokslinių tyrimų bei technologinės plėtros ir inovacijų programos; skolintos lėšos; rizikos kapitalo lėšos; infrastruktūrai skiriamos lėšos; rinka grindžiamos priemonės. Tačiau problemų kyla dėl nepakankamų išteklių, susiskaidymo ir nepakankamos tarpusavio sąveikos. Subsidijų, paskolų ir akcijų teikėjai linkę veikti pavieniui, nesilaikydami bendros orientacinės strategijos ar netaikydami optimizavimo procedūros. SET planas turėtų paskatinti taikyti darnesnę partnerystės metodą ir taip padėti išspręsti šį klausimą.

Geresnis viešųjų programų derinimas

Siekdama padidinti programų veiksmingumą ir efektyvumą, Komisija sutelks dėmesį į SET plano įgyvendinimo etapą ir toliau stengsis, kad būtų geriau koordinuojamos dabartinės Bendrijos energetikos programos ir kitos Bendrijos iniciatyvos, tokios kaip Europos energetikos programa ekonomikai gaivinti ir demonstraciniams projektams pagal Šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo leidimų prekybos sistemą skirtų su leidimais susijusių 300 mln. EUR panaudojimas.

Įgyvendindami SET planą, pamažu pereisime nuo dabartinės atskirų projektų finansavimo tvarkos prie bendro investavimo į programas. Veiksmingas viešųjų išteklių derinimas ir lankstūs viešojo ir privataus sektorių partnerystės susitarimai su pramonės atstovais – toks turėtų būti Europos bendradarbiavimo energetikos mokslinių tyrimų srityje ateities modelis.

¹⁶ 2009 m. liepos 13 d. Reglamentas (EB) Nr. 663/2009 (OL L 200/31, 2009 7 31).

Tam būtini veiksmingi viešojo ir privataus sektorių partnerystės susitarimai, kuriais būtų ne tik tinkamai ginami viešieji finansiniai interesai, bet ir nustatoma tinkama kontrolės ir rizikos pusiausvyrą, be to, jie turėtų būti pakankamai lankstūs, kad būtų galima bendradarbiauti su privačiais subjektais.

Siekdami sutelkti pakankamai išteklių didelio masto demonstraciniams projektams finansuoti, kartu ieškosime naujų būdų, kaip suderinti skirtingų subjektų skirtingais būdais, pavyzdžiui, taikant subsidijas, paskolas ir paskolų garantijas, teikiamus išteklius. Kaip rodo rizikos pasidalijimo finansinės priemonės, pagal kurią rizikingesni mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros projektai, įskaitant energetikos sektoriaus projektus, finansuojami kartu iš Septintosios bendrosios programos biudžeto ir Europos investicijų banko (EIB) lėšų, pavyzdys, Europos investicijų bankas galėtų atlikti lemiamą vaidmenį gerinant finansavimo koordinavimą ir užtikrinant, kad lėšos būtų nuolat prieinamos.

Vidutiniu ir ilgesniu laikotarpiu ES turėtų parengti sistemą, pagal kurią būtų užtikrintas svaresnis, nuspėjamas ir pastovus mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų kūrimo finansavimo metodas. Tai padėtų geriau suderinti vykdomus ir naujus veiksmus, padidintų mūsų strategijų veiksmingumą, užtikrintų, kad veikla būtų sutelkta ir tikslinga, padidintų skaidrumą ir padėtų išvengti veiklos dubliavimo ir suinteresuotosioms šalims ir Europos piliečiams suteiktų galimybę geriau suprasti mūsų veiksmus.

Kartu su Europos investicijų banku (EIB) vykdomi veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti finansų bendruomenės aktyvumą

EIB teikiamomis paskolomis galima sutelkti ir paveikti kitus viešojo ir privataus sektorių išteklius. Reaguodamas į finansų krizę ir atsižvelgdamas į Europos ekonomikos atkūrimo plano¹⁷ nuostatas, 2009 m. skolinimo planą energetikos srityje jis padidino iki 9,5 mlrd. EUR, o 2010 m. – iki 10,25 mlrd. EUR, palyginti su 6,5 mlrd. EUR 2008 m.

Tuo remdamiesi, Komisija ir EIB bendradarbiauja rengdami toliau nurodytas iniciatyvas, dėl kurių bankas galės suteikti daugiau paskolų SET planui finansuoti ir kuriomis siekiama:

- Papildyti rizikos pasidalijimo finansinę priemonę, kad pagal ją būtų galima remti SET planą. Pirmiausia reikės įvertinti rizikos kapitalo pagrindą ir nustatyti, kiek lėšų reikės, kad iki 2020 m. būtų įgyvendinti technologijų veiksmų planų tikslai. Šis vertinimas turėtų būti įtrauktas į rizikos pasidalijimo finansinės priemonės laikotarpio vidurio peržiūrą.
- Skirti gerokai daugiau išteklių 2020 m. Europos energetikos, kovos su klimato kaita ir infrastruktūros fondui (*Marguerite* fondui), kurį įkūrė EIB ir kitos viešosios valstybių narių ilgalaikio finansavimo institucijos.
- Sukurti specialiai energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos klausimams skirtą bendrą priemonę, pagal kurią būtų finansuojamas pradinis mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų diegimas rinkos sąlygomis. 2009 m. pradėta įgyvendinti bendra Komisijos ir EIB bandomoji iniciatyva – 15 mln. EUR biudžeto

¹⁷ COM (2008) 800, 2008 11 26.

priemonė, pagal kurią vietos valdžios institucijoms teikiama techninė pagalba, kad jos pagal savo darnios energetikos veiksmų planus parengtų finansiškai naudingus projektus¹⁸.

- Padidinti ES paramą rizikos kapitalo rinkoms ir ypač skatinti daugiau investuoti į mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančias technologijas naudojantis pagal Konkurencingumo ir inovacijų bendrąją programą taikoma spartaus augimo ir novatoriškų MVĮ priemone.
- Nustatyti didelio masto demonstravimo ar pateikimo rinkai projektams tinkamiausius finansinių priemonių rinkinius, įskaitant galimybę derinti subsidijas ir paskolas arba rizikos pasidalijimo produktus.
- Sustiprinti EIB ir Europos bendrijos strateginių energetikos technologijų iniciatyvinės grupės ryšius, jei įmanoma, paraginant EIB dalyvauti šios grupės veikloje.

6. IŠVADOS

Siekiant pereiti prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos, reikia sukurti, išbandyti ir įdiegti naujas technologijas. Tuo tikslu energetikos ir klimato kaitos poveikio švelninimo priemonių rinkinyje ES pasiūlė išsamią politikos sistemą ir atsižvelgdama į tai formuoja savo politiką. SET planas yra esminė technologijų kūrimo paramos priemonė. Dabar privatus sektorius turi imtis spręsti šį uždavinį tvirtai žinodamas, kad sulauks viešosios paramos, kai su mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos kūrimo svarba susijusi rizika bus labai didelė.

Akivaizdu, kad viešojo ir privataus sektorių investicijas į energetikos technologijų kūrimą būtina nedelsiant pradėti gerokai didinti. Viešasis finansavimas yra visiškai pagrįstas siekiant įgyvendinti viešosios politikos tikslus ir padėti įveikti rinkos trūkumus. Aktyvesniais ES lygmens veiksmais būtų galima itin veiksmingai paskatinti kurti pageidaujamas įvairias technologijas.

Todėl Komisija ragina Tarybą ir Parlamentą:

- palaikyti 2010–2020 m. technologijų veiksmų planus ir, jais remiantis, paraginti Komisiją 2010 m. pradėti įgyvendinti Europos pramonės iniciatyvas;
- pritarti, kad įgyvendinant dabartines Bendrijos programas būtų skiriama daug dėmesio SET plano iniciatyvų rėmimui;
- paraginti valstybes nares labiau prisidėti prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų finansavimo, be kita ko, skiriant deramą dėmesį paramos priemonėms; taip pat prisidėti prie SET plano iniciatyvų įgyvendinimo laikantis pagal kintamos geometrijos principą rengiamų bendrų programų metodo, pagal kurį mokslinių tyrimų finansavimą ir toliau valdo valstybės narės;
- pritarti pasiūlymui sustiprinti finansines priemones, kurias įgyvendinant dalyvauja EIB grupė, pavyzdžiui, rizikos pasidalijimo finansinę priemonę, *Marguerite* fondą ir spartaus

¹⁸ Europos ekonomikos atkūrimo plano darnios energetikos finansavimo iniciatyva, kuriai lėšos skiriamos pagal II Pažangios energetikos Europai programą.

augimo ir novatoriškų MVĮ priemonę, kad jas taikant būtų galima prisidėti prie SET plano finansavimo;

- palaikyti Komisijos ir EIB ketinimą nustatyti didelio masto demonstravimo ar pateikimo rinkai projektams tinkamiausius finansinių priemonių rinkinius ir sukurti specialiai energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos klausimams skirtą bendrą priemonę, pagal kurią būtų finansuojamas pradinis mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų diegimas rinkos sąlygomis, taip pat palaikyti Komisijos ketinimus vidutiniu laikotarpiu skatinti aktyviau finansuoti mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančias technologijas;
- pritarti, kad būtų stiprinamos jau įgyvendinamos ir naujos tarptautinės technologijų iniciatyvos.